

Guth Eszter Érettségi Tablóképe



Ez az anyám, Guth Eszter érettségi csoportképe a kolozsvári Tarbut Zsidó Középiskolában. Ő a második sor közepén látható. A képen látható egyetlen férfi Antal Márk. Azt hiszem, matematikatanár volt, közismert Kolozsváron. Amikor 1950-ben Kolozsvárra kerültem egyetemre, az egyik utca már az ő nevét viselte, nem tudom, hogy ez most is így van-e. [Nincs már róla elnevezett utca. -- A szerk.] Édesanyámat, Guth Esztert Fogarasban ismerte meg, és házasságuk után Brassóba költöztek. Édesanyám 1907-ben született Szeben megyében, Szkoré falu mellett, és Kolozsváron tanult a Tarbut zsidó középiskolában, ugyancsak magyarul. Azt az időszakot nevezte ő élete 'aranykorának' (1920-1924/5 között), nagyon szerette azt a középiskolát; sztárként kezelték ott, nagyon népszerű volt, és ha jól értettem, a zsidó érzés és cionizmus rendkívül erős volt. Ők magyarul beszéltek egymás között. Apám édesanyámat Fogarasban ismerte meg, és házasságuk után Brassóba költöztek. A fogarasi zsinagógában házasodtak össze 1930-ban. Nem volt előre megrendezett házasság [azaz nem működött közre házasságközvetítő], valószínűleg a zsidó körökben ismerkedtek meg, mert Brassó közel volt Fogarashoz. A szüleim egyáltalán nem voltak vallásosak, de édesanyám péntek este mindig gyertyát gyújtott és imádkozott, ezt az édesanyjától tanulta. Viszont a házukban nem volt bárhesz, és az ételünk sem volt kóser. A szédert apám vezette, ő mondta el az imádságokat, és azt hiszem Pészah előtt nagytakarítás volt. Purimkor nem öltöztünk be, ezt csak az ortodox zsidók tették. Nagyjából ezeket a zsidó ünnepeket tartottuk meg a szüleim házában. Apám sem volt vallásos, sábeszkor dolgozott, nem tartotta be a kóserséget, viszont a nagyünnepeket igen. Neológ volt, de zsidó öntudatú és buzgó cionista. Emlékszem, hogy édesanyámnak megmaradt a házassági levele [ketuba; lásd: házasság, esküvői szertartás], és apámnak volt egy lila selyem zsákocskája, amelyre Dávid-csillag volt hímezve, és amiben a temetési ruhák [lásd: temetés; kitli], tálesz és a szidur voltak. Édesanyám háztartásbeli volt, de amikor én egyetemre mentem, 1950-ben, beállt dolgozni a város [Brassó] antikváriumába -- akkoriban az volt az egyetlen a városban --, később pedig hosszú ideig vezette is. Az antikváriumban volt egy mulatságos esete édesanyámnak, amely később jó anekdotaként terjedt

az ország könyvesboltjaiban. Abban az időben, a kommunizmusban, bármilyen boltba belépett az ember és kért valamit, a standard válasz az volt, hogy ?Nincs!?. Ez volt akkor a helyzet. Egy nap az édesanyám antikváriumába egy idősebb úr lépett be, és azt kérdezte: ?Vannak ógörög nyelvű könyveik?? Anyám azt válaszolta: ?Nincsenek.? Az úr, valószínűleg tudatában annak, hogy mindig ezt szokták válaszolni, még egyszer megkérdezte: ?Tudja, ógörög, hellén...? ?Tudom, uram, de nincsenek.? ?De hölgyem, ógörög nyelvű, az Iliász és az Odüsszeia nyelvén...? ?Tudom, uram!? -- válaszolta édesanyám, és elszavalta az Iliász első sorait, ógörögül. Az úr teljesen megdöbbsent: elpirult, meghajolt és azt mondta: ?Kérem, bocsásson meg, tisztelt hölgyem!? És úgy ment kifelé a boltból, háttal, közben hajlongva, amíg ki nem ért az utcára. Édesanyám 1985-ben halt meg. Ő is a zsidó temetőben nyugszik. A temetésen nem vett részt egy rabbi sem, csak egy minján volt, és én mondtam el a kádist.